

[Udenrigsministeren]

tersommeren 1987 for første gang indrejsertiladelse til Afghanistan, og hans rapport dokumenterede detaljeret og med stor tydelighed, at der fortsat begås omfattende og meget alvorlige overgreb på menneskerettighederne i Afghanistan. Rapportøren mente dog at kunne iagttage tendenser til en vis bedring uden for krigszonen.

Generalforsamlingen vedtog med overvældende flertal et resolutionsforslag, som var fremlagt af Danmark og de øvrige EF-lande. I resolutionen gives der udtryk for dyb bekymring over de omfattende og grove menneskerettighedskrænkelser, der begås af de afghanske myndigheder med stærk støtte fra de fremmede tropper. Ligeledes udtrykkes der bekymring over de vilkårlige bombardementer af landsbyer og over hyppigt forekommende tilfælde af tortur og summariske henrettelser. Sideløbende hermed fortsatte de indirekte forhandlinger om en politisk løsning mellem Kabulstyret og Pakistan i Genève med FN's vicegeneralsekretær Cordovez som mellemmand.

Krav fra Najibullah om direkte forhandlinger blev afvist af Pakistan, der ikke anerkender styret i Kabul som det afghanske folks retmæssige repræsentant. I sommeren 1985 havde man i det væsentligste forhandlet sig frem til aftaler mellem Pakistan og Afghanistan om ikkeindblanding i hinandens indre anliggender, om den frivillige og sikre tilbagevenden til Afghanistan af de ca. 3 millioner afghanske flygtninge, der befinder sig i Pakistan, om internationale garantier for ikkeindblanding i Afghanistans indre anliggender og om en aftale om sammenhængen mellem alle elementer i en politisk løsning.

Det væsentligste udestående spørgsmål har været og er stadig tidsrammen for en sovjetisk troppe-tilbagetrækning. Ganske vist er der i den mellemliggende tid sket en indsnævring i afstanden mellem parterne, men der er stadig ikke tale om fuld enighed.

Fra sit oprindelige ønske om en tilbagetrækningsperiode på 4 måneder over for et sovjetisk krav om 4 år accepterede Pakistan under den seneste forhandlingsrunde i Genève i september sidste år, at tilbagetrækningen kunne finde sted over 8 måneder, medens modparten insisterede på 16 måneder. Det er et krav, som er blevet yderligere reduceret, hvilket jeg skal komme tilbage til.

For Pakistan er det afgørende, at tilbage- trækningen ikke kommer til at vare længere end teknisk fornødent for ikke at give de sovjetiske styrker ekstra tid til forsøg på at udrydde den afghanske modstandsbevægelse.

Den mest bemærkelsesværdige udvikling af Afghanistankonflikten indtil generalsekretær Gorbatsjovs for nylig erklærede beredvillighed til på visse betingelser at trække de sovjetiske tropper ud har fundet sted på det militære område. I løbet af 1986 og navnlig 1987 har de sovjetiske og afghanske styrker mistet deres hidtidige overtag over modstandsbevægelsen. Det stærkt indskrænkede herredømme i luften for de sovjetisk-afghanske styrker og en øget militær koordination blandt modstandsbevægelsens grupperinger har praktisk talt gjort det umuligt at afskære Mujahedins forsyningslinjer.

Ganske vist er Kabulstyret stadig i stand til med massiv deltagelse af sovjetiske troppeenheder at iværksætte og gennemføre storstilede militære operationer. Det så vi ved juletid med offensiven mod modstandsbevægelsens belejring af garnisonsbyen Khost. Men det er givet, at de sovjetiske og de afghanske styrker ikke permanent kan beskytte landevejs- og flyforbindelsen til Khost mod angreb fra modstandsbevægelsen. Man regner med, at at Najibullah i dag alt i alt kun har kontrol over 20 pct. af Afghanistans territorium, koncentreret omkring hovedstaden og de større provinsbyer, som det endda er blevet stadig vanskeligere at holde fri for Mujahedins aktioner. Men det er på den anden side klart, at modstandsbevægelsen aldrig vil være i stand til at besejre »Den Røde Hær«.

Denne ændring i det militære styrkeforhold – uden udsigt til sejr for Sovjetunionen, medmindre de sovjetiske tropper forstærkes væsentligt – kan, sammenholdt med Najibullahs mislykkede nationale forsoningspolitik, måske have været medvirkende til at skabe en situation, hvor Moskva har set sig yderligere tilskyndet til at søge en politisk løsning på et militært engagement, der er stadig mere upopulært for Sovjetunionen. I forvejen er konflikten jo en belastning for Sovjetunionens internationale omdømme, specielt i den tredje verden – og her navnlig blandt de islamiske lande.

Hertil kommer, at det efterhånden betydelige antal dræbte og sårede sovjetiske soldater i takt med den tilstræbte større åbenhed i sovjetisk